

Gramofon tubowy

- Czas powstania 1. ćw. XX w.
- Wymiary wysokość: skrzynka: 18,5 cm, długość: skrzynka: 39,2 cm (dolna krawędź), tuba: 49 cm, szerokość: skrzynka: 39,2 cm (dolna krawędź), średnica: tuba: 42 cm (wylot), talerz: 25 cm
- Numer inwentarzowy UMGN/9998/6
- Muzeum [Muzeum Niepołomicke — Zamek Królewski w Niepołomicach](#)
- Oddział Muzeum Fonografii
- Tematy [życie codzienne](#), [muzyka](#), [zabawa](#)
- Technika [odlewanie](#), [lakierowanie](#), [toczenie](#), [klejenie](#)
- Materiał [metal](#), [tkanina](#), [drewno dębowe](#)
- Prawa do obiektu Urząd Miasta i Gminy Niepołomice
- Prawa do wizerunków cyfrowych domena publiczna
- Digitalizacja RPD MIK, projekt Wirtualne Muzea Małopolski
- Tagi [muzyka](#), [3D](#), [wynalazek](#), [technika](#), [3D plus](#), [domena publiczna](#)

Mechanizm prezentowanego gramofonu znajduje się w skrzynce wykonanej z drewna dębowego w naturalnym kolorze. Obudowa jest skromnie zdobiona prostymi frezami. Na frontowej ścianie

umieszczona jest metalowa, mosiądzowana plakietka secesyjna przedstawiająca muzę Erato. Przymocowany do tylnej ścianki metalowy wspornik ramienia i tuby gramofonu zdobi wypukły wzór wijących się linii. Powierzchnię metalowej tuby, pokrytej zielonym lakierem, ozdabiają promieniste wgłębienia rozchodzące się od środka ku zewnętrznej krawędzi. Napęd sprężynowy jest uruchamiany korbką. Przy talerzu znajduje się mechanizm hamujący jego obroty i wskaźnik szybkości o zakresie od 70 do 100 obr./min.

Na talerzu gramofonu znajduje się szelakowa płyta z 1904 roku. Jednostronnie wykonane nagranie zawiera utwór Ruggiera Leoncavalla zatytułowany *Mattinata* w wykonaniu Enrica Carusa.

Na płycie umieszczone są dwa znaki firmowe wytwórni Gramophone Co. Na rewersie postać aniołka piszącego gęsim piórem na gramofonowej płycie, na awersie zaś, na papierowej naklejce podobizna małego foksteriera zasłuchanego w głos swojego pana dochodzący z tuby gramofonu — czyli najlepiej rozpoznawalne logo firmy His Master's Voice.

Interesująca jest historia powstania logo firmy Gramophone Co.: pewnego dnia 1899 roku do biura Gramophone Co. w Londynie zapukała historia. Ucieleśnił ją brodaty mężczyzna, który zwrócił się do Williama Barry'ego Owena z prośbą o wypożyczenie gramofonowej tuby. Jak wyjaśnił, przed kilkoma laty namalował obraz, na którym jego pies foksterier Nipper wśluchiwał się w dźwięki dobiegające z tuby fonografu Edisona. Malarz nazwał swoje dzieło *His Master's Voice* (Głos jego Pana). Nikt wówczas nie zainteresował się tym obrazem. Francis Barraud — tak nazywał się ów nieznany malarz — postanowił nieco rozjaśnić ciemny koloryt obrazu, zamieniając polakierowaną na czarno tubę fonografu na błyszczącą metalową tubę gramofonu. Szef Gramophone Co. wypożyczył gramofonową tubę i wyraził chęć obejrzenia przemalowanego już obrazu. "Po kilku dniach Barraud zjawił się ponownie i Owen wyraził gotowość nabycia obrazu po naniesieniu jeszcze jednej bardzo ważnej poprawki — przemalowaniu fonografu na gramofon. Zadowolony malarz przerobił swoje dzieło, a Owen powiesił je na ścianie swego biura. Wisi ono do dziś w Hayes w historycznym hrabstwie Middlesex"^[1].

Opracowanie: Muzeum Niepołomicke – Zamek Królewski w Niepołomicach, © wszystkie prawa zastrzeżone

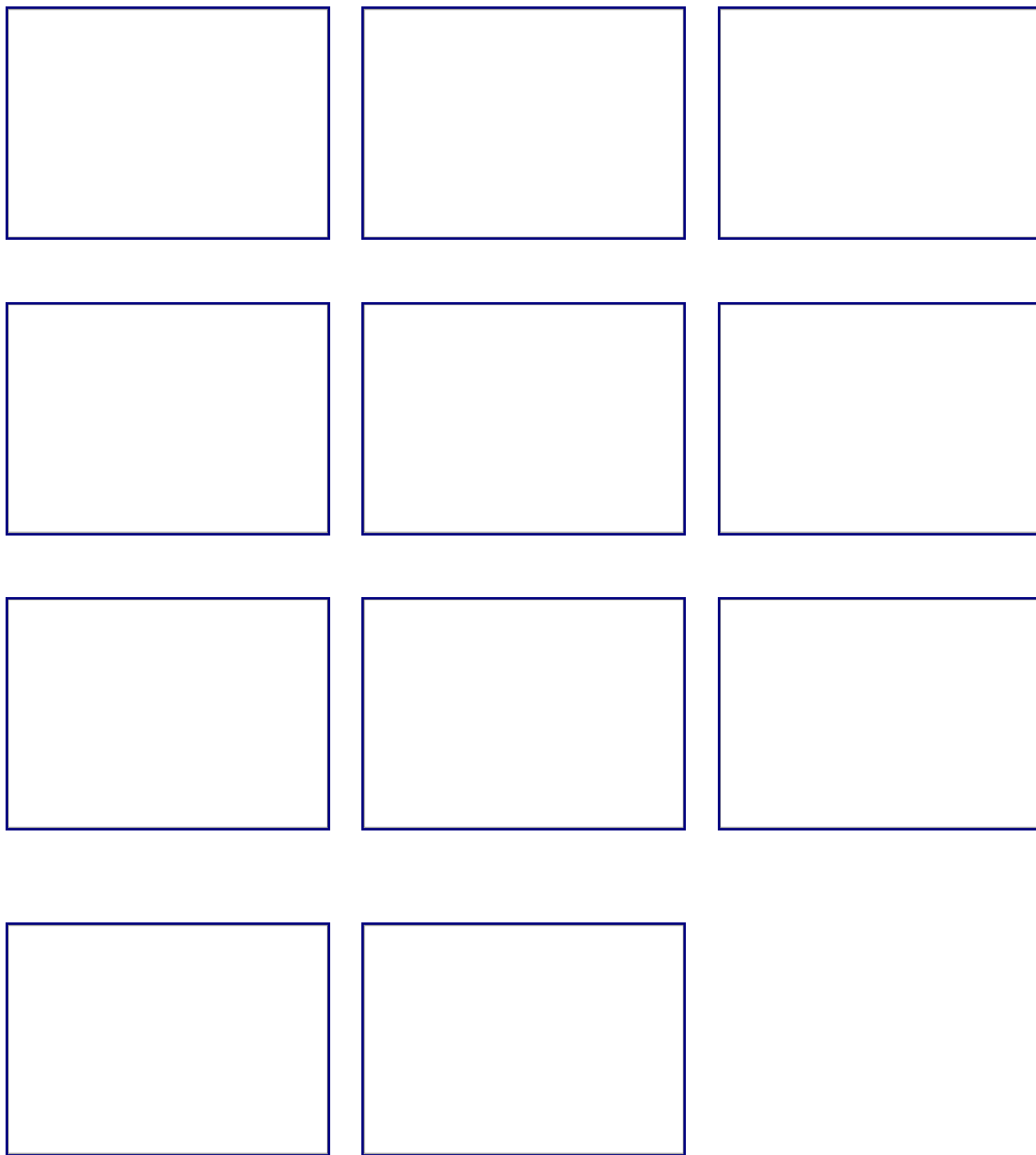
---

^[1] M. Kominek, *Zaczęło się od fonografu...*, Kraków 1986.

Foksterier Nipper ciągle żywy

Muzealne gabloty i magazyny to nie tylko skarbnice dzieł sztuki ale i przestrzenie, gdzie drugie życie znajdują przedmioty, które, wydaje się, całkiem niedawno wyszły z użycia. Dzięki muzeum możemy odczytać ich funkcję i historię – od momentu powstania, przez okres świetności, aż po jego schyłek. Jednak czy rzeczywiście trzeba przywracać życie przedmiotom, czy jakaś ich część trwa? Historia pokazuje właśnie, że „nie wszystek umrę”.

Za przykład może posłużyć logotyp firmy *His Master's Voice* (HMV), o którego powstaniu można przeczytać [tutaj](#). Ten kultowy wizerunek, niegdyś rozpoznawalny przez wszystkich, był wielokrotnie przetwarzany w kulturze popularnej. Obecnie, choć zazwyczaj nie pamiętamy jego historii, wciąż stanowi inspirację dla artystów, o czym świadczą pojawiające się w mediach cytaty w postaci słynnego foksteriera Nipper'a, bądź innych zwierząt zasłuchanych w tubę gramofonu, czego kilka przykładów poniżej:

Opracowanie: Redakcja WMM,

Ten utwór jest dostępny na [licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska](#).

Zobacz [gramofon tubowy](#) w kolekcji Wirtualnych Muzeów Małopolski.

Tagi: [kolekcja](#), [licencje Creative Commons](#)